

सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षाकरीता
“वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण”
(२४०६ ८६०४) लेखाशीर्षातर्गत अनुदान वितरण
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: साववि-२०२३/प्र.क्र. ५२/फ-११
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक:- ०९ नोव्हेंबर, २०२३

वाचा:-

१. वित्त विभाग शासन, परिपत्रक क्रमांक- अर्थसं.क.प्र/२०२३-४०/अर्थ-३, दिनांक १२.०४.२०२३
२. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर, यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/ यो/नबाप्र/प्र.क्र.४४/१११/२०२३-२४, दिनांक १५.०५.२०२३
३. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक-साववि-२०२२/प्र.क्र.५८/फ-११, दिनांक २८.०७.२०२३
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे, यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/योजना/ प्र.क्र.०९/१५१२/२०२३-२४, दिनांक २७.१०.२०२३ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्याला ७२० कि.मी. लांबीचा समुद्र किनारा लाभलेला आहे. दरवर्षी पावसाळ्यात समुद्राच्या पाण्याच्या लाटांमुळे किंवा भरतीच्यावेळी येत असलेल्या उधानामुळे समुद्र किनाऱ्याजवळील वालुकामय क्षेत्राची बऱ्याच मोठ्या प्रमाणावर धूप होते व वाळू वाहून जाते. त्यामुळे जास्त भरती आल्यास समुद्र किनाऱ्यालगतची घरे, वाड्या, नारळ व पोफळीच्या बागा तसेच काठावरील भूभागाची मोठ्या प्रमाणावर धूप होऊन, मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक नुकसानीची झळ प्रत्येक वर्षी समुद्र किनाऱ्यावरील गावांना सहन करावी लागते. या सर्व बाबी लक्षात घेऊन समुद्र किनाऱ्यावरील धूप कमी करण्यासाठी समुद्र किनारी सुरु प्रजातीची लागवड करणे, त्सुनामी सारख्या लाटांची तीव्रता कमी करून जीवित व मालमत्तेचे आर्थिक नुकसान टाळणे, सुरु प्रजातीची वने तयार करून पर्यटकांना आकर्षित करणे, ग्रामपंचायतीच्या उत्पन्नात वाढ करणे व ग्रामीण भागात रोजगाराच्या संधी निर्माण करणे इत्यादी उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी वन विभागामार्फत “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” ही योजना राबविण्यात येते.

०२. सन २०२३-२०२४ या आर्थिक वर्षात “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” या योजनेतर्गत ११.०० हेक्टर क्षेत्रावर द्वितीय व तृतीय वर्षीय बांधील कामे करण्यात येणार आहेत. सदर कामे पूर्ण करण्यासाठी रु.१६.४६ लक्ष इतक्या अनुदानाची आवश्यकता असल्याचे प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी संदर्भाधीन क्रमांक २ येथे नमूद दिनांक १५.०५.२०२३ अन्वये कळविले आहे.

०३. वित्त विभागाच्या संदर्भ क्रमांक १ येथे नमूद दिनांक १२.०४.२०२३ रोजीच्या परिपत्रकान्वये वित्तिय वर्ष सन २०२३-२४ करिता अर्थसंकल्पीय तरतूदीची मासिक निधी विवरणपत्रे, अर्थसंकल्पीय अंदाज, वाटप आणि संनियंत्रण प्रणालीवर (बीम्स) प्रशासकीय विभागांकडून नोंदविण्यात आल्यानंतर सन २०२३-२४ च्या प्रथम नऊमाहीकरीता (डिसेंबर, २०२३ अखेर) आवश्यक असणारा अनिवार्य व कार्यक्रमांतर्गत खर्चाचा

अर्थसंकल्पीत निधी एकूण वार्षिक तरतूदीच्या ७०% च्या मर्यादेत अर्थसंकल्पीय अंदाज, वाटप आणि संनियत्रण प्रणालीवर (बीम्स) वितरीत करण्याच्या अनुषंगाने सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

०४. संदर्भाधीन क्रमांक ३ येथे नमूद दिनांक २८.०७.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वनीकरण तसेच वन क्षेत्रातील मृद व जलसंधारणाची सर्व कामे ही अभिसरणांतर्गत पूर्ण करण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. सदर शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” या योजनेंतर्गत करण्यात येणारी सर्व कामे सुध्दा अभिसरणांतर्गत करणे अभिप्रेत आहे. तथापि, अभिसरण योजना पूर्णपणे कार्यान्वीत होईपर्यंत वन विभागांतर्गत विविध योजनांतर्गत पूर्ण करण्यात आलेल्या व प्रगतीपथावर असलेल्या विविध कामांकरीता संबंधित योजनेंतर्गत उपलब्ध असलेल्या तरतुदीमधून निधी वितरीत करण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने संदर्भाधीन क्रमांक ४ येथील दिनांक २७.१०.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये केलेल्या विनंतीनुसार “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” या योजनेंतर्गत सन २०२३-२४ यावर्षाकरीता निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२३-२४ या वित्तीय वर्षात वन विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” (२४०६ ८६०४) योजनेकरिता रु.४५.९६ लक्ष नियतव्यय अर्थसंकल्पित करण्यात आलेला आहे. सदर योजनेंतर्गत सन २०२३-२४ या वर्षाकरीता सदर शासन निर्णयातील नमूद अटी-शर्तीनुसार रु.८.०९ लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सदर वितरीत करण्यात येत असलेला निधी हा “वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण” (२४०६ ८६०४) योजनेंतर्गत चालू आर्थिक वर्षात पूर्ण करण्यात आलेल्या व प्रगतीपथावर असलेल्या कामांकरीताच खर्च करण्यात यावा. कोणत्याही नवीन कामांकरीता सदर निधी खर्च करण्यात येणार नाही. याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी ही प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या कार्यालयाची राहिल. तसेच सदर निधी खर्च करतांना संबंधित कामांकरीता प्रशासकीय व तांत्रिक मान्यता प्रदान करण्यात आल्याची खात्री प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), महाराष्ट्र पुणे यांच्या कार्यालयाने करावी. तदनंतरच प्रत्यक्ष निधी वितरीत करण्यात यावा.

०३. सदर निधी नियंत्रक अधिकारी म्हणून प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्याकडे सुपूर्द करण्यात येत आहे. या योजनेंतर्गत घ्यावयाच्या कामाची अंमलबजावणी कृती आराखड्याप्रमाणे, विहित कार्यपद्धतीनुसार आणि ठरविलेल्या मुदतीत करण्याबाबत दक्षता घ्यावी. याबाबत सविस्तर मार्गदर्शक सूचना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना द्याव्यात आणि अंमलबजावणीबाबत वेळोवेळी आढावा घ्यावा. सदर निधी मंजूर असलेल्या योजनांवरच खर्च करण्यात यावा. मंजूर निधीपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची नियंत्रक अधिकाऱ्यांनी दक्षता घ्यावी. तसेच सदर योजनेंतर्गत करण्यात येणाऱ्या कामांचे उपयोगिता प्रमाणपत्र (UC) ७ दिवसांत शासनास सादर करण्याच्या अटीवर निधी वितरीत करण्यात यावा.

०४. सदर निधी वितरित करण्यापूर्वी अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी सदर योजनेसाठी सन २०२३-२४ करिता वितरित केलेला निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणाली व्यतिरिक्त अन्यत्र ठिकाणी वळती केला नसल्याची खात्री करावी.

०५. सदर निधी खर्च करताना वित्त विभागाच्या संदर्भ क्रमांक १ येथील शासन परिपत्रकातील तरतुदी व महाराष्ट्र अर्थसंकल्पीय नियम पुस्तिका, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका यामध्ये उल्लेख केलेल्या तरतुदी व वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांचे पालन करण्यात यावे.
०६. सदर निधी वितरीत करतांना प्रस्तावित कामांकरीता प्रदान करण्यात आलेल्या तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेल्या आदेशाची विहित नियमानुसार तपासनी करून निधी वितरीत करण्याची संपूर्ण जबाबदारी ही अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्या कार्यालयाची राहिल.
०७. जिल्हानिहाय वितरीत तरतुदीची माहिती व राबविण्यात आलेल्या कार्यक्रमाची/झालेल्या खर्चाचा तपशील शासनास दरमहा विहित प्रपत्रात सादर करण्यात यावा. तसेच योजनेचे संनियंत्रण प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्यामार्फत व्हावे.
०८. सदर योजने अंतर्गत होणारा खर्च खाली नमूद केलेल्या लेखाशीर्षाखाली सन २०२३-२४ च्या मंजूर अर्थसंकल्पीत निधीतून खर्ची टाकण्यात यावा.

मागणी क्र. सी-०७

२४०६, वनीकरण व वन्यजीवन,

वनीकरण, १०२ सामाजिक क्षेत्रीय वनीकरण

(०३) वनीकरणाद्वारे सागरी किनारपट्टीचे संरक्षण (२४०६ ८६०४)

३३-अर्थसहाय्य

०९. सदर शासन निर्णय संदर्भ क्रमांक १ येथील वित्त विभागाचे दिनांक १२.०४.२०२३ रोजीचे परिपत्रक तसेच वित्त विभाग शासन निर्णय क्रमांक-विअप्र/२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२, दिनांक १७.०४.२०१५ अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.
१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२३११०९१३०७२६२९१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वि. बा. इंगळे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

३. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
४. मुख्य वनसंरक्षक/ वनसंरक्षक (प्रादेशिक) (११ वृत्त)
५. वनसंरक्षक , सामाजिक वनीकरण (६ वृत्त)
६. उप वनसंरक्षक (प्रा) (सर्व)/ विभागीय वन अधिकारी (प्रा)/ उपविभागीय वन अधिकारी (प्रा)
७. विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण (सर्व जिल्हे)
८. महालेखापाल, (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१ व २ , मुंबई व नागपूर,
९. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई ४०० ०३२.
११. निवासी परिक्षा लेखा अधिकारी, मुंबई
१२. वित्त विभाग, व्यय-१०, अर्थसंकल्प-०६ मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. कार्यासन अधिकारी, फ-२, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. कार्यासन अधिकारी, ब-१, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. उप सचिव/अवर सचिव(सर्व), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१६. निवडनस्ती फ-११.